

Kuidas ERMi 35mm filmid Tallinnas käisid

ERMi audiovisuaalse kogu riulitel pikalt karpides liikumatuna püsinud filmilintide päevad on kiireks muutunud.

Poolteist aastat tagasi alanud ettevõtmine, mille jooksul filmikarpe mõnekümne kaupa välja valiti, jauffidese (vene keeles ЯУФ – ящик упаковки фильмокопий) rakiti, autole tõsteti ning Tartust Tallinna viidi, on lõpule jõudmas.

Pealinna sõitudel oli kindel eesmärk. Juhuslik polnud ka karpide hulgast tehtud valik – 2009. aastal sõlmisid Eesti Rahva Muuseum (ERM) ja Eesti Rahvusringhääling (ERR) koostöölepingu, mille järgi ERR puhastab ja digiteerib 57 ERMi säilitatavat 35mm filmi. Nood kannavad peamiselt 1950.–1970. aastatel Eestis ja soomeugri rahvaste juures toimunud muuseumi etnograafilistel välitöödel salvestatud, näiteks traditsioonilised töövõtted põllutöödest ja viljakoristusest majaja paadiehituseni, üritused ja sündmused laste kevadpäevadest kuni laulupäevade ja külapidudeni. Põhjalikult salvestatud on ka erinevate soomeugri rahvaste eluolust.

Unikaalne materjal oli kaua aega haruldane ka selle sõna halvemas tähenduses. Laiemat kasutust leidsid vaid kogutud monteeritud valmisfilmid, valdav hulk filmirulle seisis aga puutumatusena.

Esimesed sammud materjali kättesaadavaks tegemiseks as-

ERMi filmikogu materjalid hoidlariulitel.

tuti 1990ndatel, kui osa 35mm filme salvestati U-matic formaadis videokassetidele. See muutis filmid käepäraseks vähemalt teaduritele.

2000. aastate keskel salvestati materjal U-matic formaadist DV-formaadis kassetidele. Praeguseks on neist ERMi raamatukogus olemas ka DVD-plaadidel vaatekoopiad, mis võimaldab filmitust osa saada juba kõigil soovijatel. Nii kasutamise kui materjalide säilitamise vaatepunktist ei kõlba nende ümberlindistuste kvaliteeti loomulikult võrrelda ERRis valminud digikoopiatega.

Eesti Rahva Muuseumis säilitatakse filmide digikoopiaid

edaspidi SATA ketastel ning archiveeritakse RAID 6 kettamassiivile. Samuti hoitakse valminud koopiaid magnetlintidel ERMi LTO lindirobotis.

Lisaks filmilintide puhastamisele ja filmide digiteerimisele restaureeris ERR täispikkuses 1978. aastal valminud 38minutilise dokumentaalfilmi "Eesti küla sajandivahetusel" (rež Aleksei Peterson).

Paradoksaalsel kombel kinistab tehtud noorenduskuur vanad filmikarbid senisest veelgi kindlamini riulitele, sest pärandit annab nüüd edasi kaasagegne tehnika.

GERD RAASSALU

Tuleme homme!

"Oleme Ainoga praegust Tartust. Tuleme homme õhtuks arvatavasti Pärnu. Muidu kõik tervise juures."

Templijäljenditelt võime lugeda, et 10. augustil 1910 Jurjevist saadetud teater Vane muise vaatega postkaart oli juba samal päeval Pärnus.

8. aprillist pakub näitus "Tartu postiajalugu kirjadel ja postkaartidel" hulgaliselt silmailu ja Taaralinna ajalugu. Tartuga seotud postkaartide valikud on alateemadena: 1883–1899, Tartu tähetorn, Tartu ausambad ja Emajõe laevastik. Nii on võimalik tutvuda Tartust saadetud kirjadega alates 17. sajandist kuni 20. sajandi keeruliste sündmusteni.

Vanim Tartust saadetud kiri on aastast 1681. Tol ajal voiditi kiri kokku, pitseeriti kinni ja saadeti teele. Aastatel 1796–1856 olid kasutusel eelfilatelistolikud templid. Vanim Dorpati templiga säilinud kiri on aastast 1798. Esimese maailmasõja ajal oli keelatud kirja teekonda templitega näidata, aga mark tuli kustutada ja seda tehti 1914. aasta augustis-septembris nn tummtempliga.

Kuni 1894. aastani lubati Tsaari-Venemaal kirju saata ai-

kaart, mis on trükitud ja postist läbi käinud aastal 1893. Postkaartide algusaastatel oli nende ostmine ja saatmine üsna kulukas, seega rohkem sakste löbu.

Tollased tarbavahendid ja sõnumikandjad – postkaardid – on pildid aastasaja-tagusest Emajõelinnast. Nendelt võib leida palju üllatavat ja ka äratundmisrõõmu säilinud hoonetest, ausammastest või jäädvustatud eluolust. Olgu selleks näiteks inimesi ühendav sild Emajõgi koos oma laevastiku ja igapäevaeluga. Fotod postkaartidel on hetke kõnekad jäädvustajad.

EVE AAB

RAAMATUD, TRÜKISED JA DVDD

Räägime kartulist!

Tartu 2011
Koostajad
Terje Anepaio,
Reet Piiri, Ellen Värvi

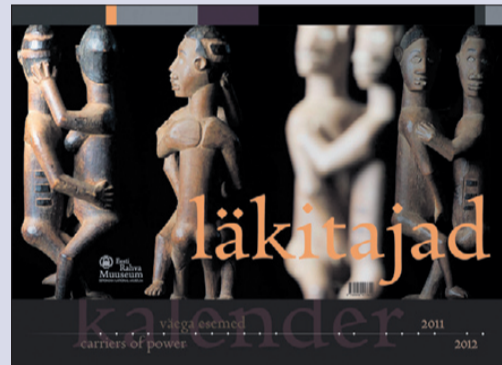
Raamatusse on koondatud meenu-tused ja fotod meie teisest leivast – kartulist. Valik põhineb kogumisvõistlusele "Räägime kartulist!" saadud kaastöödel. Kartulilugusid on nii päris- kui ka potipõllumeestelt, nii sundkorras põllul käinud kartulivõtjatelt kui ka lihtsalt kartulit süüa armastavatel inimestelt. Järeleproovimiseks leiab raamatust kümnekond "oma pere" kartulitoiduretsepti.
Hind muuseumipoes 5 €/78,20 kr

Kasetoht tarbesemena

Koostaja Eevi Astel

Kasetoht oli hinnatud materjal pika säilivuse, tõrvasisalduse ja veekindluse tõttu ning leidis Eesti talurahva elus tarbesemete valmistamisel ulatuslikult kasutust. Igapäevases talumajapidamises tähtsal kohal olnud materjali tutvustav trükis valmis ERMi ja ERKLi koostöös.
Hind muuseumipoes: 3,83 €/60 kr

Kalender "Läkitajad – väga esemed 2011–2012"

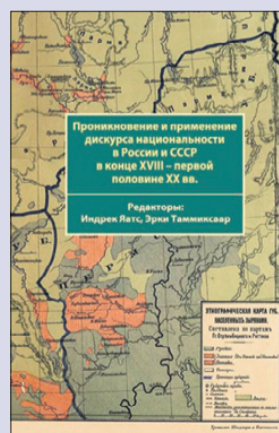
(eesti ja inglise keeles)
Koostajad: Siret Saar, Külli Lupkin, Kalle Müller
Mõõtmed: laius 70 cm, kõrgus 49 cm

Kalendrisse valitud esemed kajastavad Eesti ja teiste rahvaste rahvausundit. Eesti rahvausund ei võta sageli materiaalsel vormil, olles tulvil haldjaid, metsavaime ja näkke. Seda väärtuslikum on Peko ja Tõnni olemasolu ERMi kogudes. Käesoleva kalendri fotodel on väga esemed, sest uskumused ja rituaalsed toimingud kutsuvad esile ülemineku igapäevaelust erinevasse maailma. Kalendri üheks eesmärgiks on tutvustada ka ERMi võõrrahvaste kogusid.
Hind muuseumipoes: 15,34 €/240 kr

Rahvuse diskursuse sissebumine ja tarvituselevõtt Venemaal ja Nõukogude Liidus 18. sajandi lõpust 20. sajandi keskpaigani (vene keeles)

Toimetajad Indrek Jääts, Erki Tammiksaar

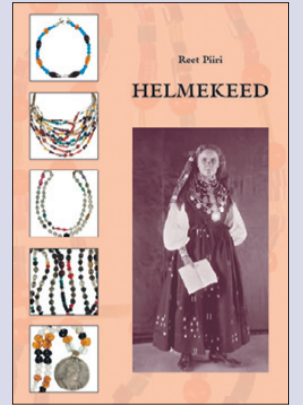
Umbes poolteise sajandi vältel leidis Venemaal aset oluline muutus. Etnilisusest, millele veel 18. sajandi lõpus erilist tähelepanu ei pööratud, sai 20. sajandi I pooleks kogu ühiskondlikku elu olulisel määral mõjutav tegur. Artiklikogumik avab selle keerulise ja paljutahulise protsessi mõningaid aspekte.
Hind muuseumipoes: 10 €/156,50 kr

Helmekeed

Koostaja Reet Piiri

Raamat räägib helmekeedest, mida eesti talunaised kandsid 18. ja 19. sajandil. Ehted täiendasid toona esmajoones pidulikku kostüümi, kuid olid kasutusel ka argipäeviti. Keeld on tütarlaste ja naiste rõiva-komplektile kenaks täienduseks. Raamatust leiab ideid, kuidas leida ja sobitada helmeid nii rahvarõivakomplekti kui ka tänapäevaste rõivaste juurde.
Hind muuseumipoes: 4 €/62,60 kr

Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat nr 54

Peatoimetaja Pille Runnel, toimetajad Tuuli Kaalep, Toivo Sikka, Agnes Aljas

Aastaraamatus ilmuvad eesti-keelsed kultuuriruumilised artiklid, mis sel korral keskenduvad mälu ja mäletamise küsimustele. Etnoloogid küsivad, kuidas mälu kohti luuakse ja taasluuakse, kuidas on kollektiivse mäletamisega seotud eri rühmade huvid ja kuidas rakendatakse erinevaid mineviku kujutamise viise. Aastaraamatus antakse ka ülevaade muuseumi 2010. aasta tegevusest.

Tartu vanadel postkaartidel

Koostajad Eve Aab, Jane Liiv ja Toivo Sikka

Eesti Rahva Muuseumi fotokogust pärinevad Tartu linna vaated viivad ajaretkele. Postkaartidel kujutatud huvitavad ja linnale olulised objektid pakuvad tänapäeva linnakodanikule äratundmisrõõmu, kuid võivad tekitada ka imestust.
Hind muuseumipoes: 0,51 €/10 kr

Raadi ajalugu postkaartidel

Koostajad Pille Runnel ja Tuuli Kaalep

Isegi täna on Raadi päeval Raadi mõisapargis jalutamas käies on võimalik tunnetada selle mõisakompleksi hiilgeaja kaunidust ja suursugusust. See postkaardi-sari suurepärase lossi- ja mõisapargi vaadete-ga toob vaataja silme ette toonase aja elu.
Hind muuseumipoes: 0,51 €/10 kr

DVD. Küübitegu. Vanade tehnikate uus elu

Koostajad Andres Koidu, Vaike Reemann ja Mairo Selgmäe

Küüp on ühest puutükist õnestatud lükandkaanega karp. DVD "Küübitegu" näitab karbi õonestamist ning selle kirjamist noa ja peitliga. DVD valmis Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ja Eesti Rahva Muuseumi koostöös Eesti Kultuurkapitali toetusel.
Hind muuseumipoes: 6,10 €/95,50 kr

RAAMATUTE TELLIMINE JA LISAINFORMATSIOON
silver.bohl@erm.ee, +372 731 1452